

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—. — Poštno-čekovni račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Cena inseratom: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 120.—

30 let — 600 zadrug.

To je uspeh združnega-organizatoričnega dela, ki ga je mogla ugotoviti Zadruga zveza v Ljubljani na svoji 30. glavni skupščini v Ljubljani dne 30. aprila. Velik je ta uspeh, ki narašča od leta do leta.

Članstvo.

Koncem leta 1929 je število včlanjenih zadrug znašalo 578, tekom prvega četrtletja 1930 pa se je to število povzdignilo do preko 600 zadrug. Izmed teh je preko polovice kreditnih zadrug. Niso to samo zadruge na papirju, marveč po ogromni večini dobro delujoči denarni zavodi. Lepo so se te zadruge začele razvijati v Prekmurju, kjer se že kaže njihova velika korist za ljudstvo: znižanje obrestne mere. Prej je moral prekmurški kmet plačevati za posojila bančne obresti, sedaj pa se v tistih krajih, kjer delujejo naše denarne zadruge, uveljavlja obrestna mera za kmetijski kredit, ki je običajna v ostali Sloveniji. V živahnem razvoju so poleg kreditnih tudi živinorejske zadruge, k čemur sta dosti pripomogla zakona o pospeševanju kmetijstva in živinoreje. Vedno bolj rastoča kriza vinogradništva silil naše vinogradnike, da snujejo vinarske zadruge, ki naj bi iskale novih poti za prodajo vina in za dviganje kakovosti naših vin. Tudi blagovne zadruge so v lepem razvoju, ki bo pospešen, ko bo zadruga zavest prodrla v vse sloje.

Zadružništvo in obrestna mera.

V naši državi vlada vsled pomanjkanja kapitala precej visoka obrestna mera. Zmerna bančna obrestna mera znaša v Sloveniji 12%, v južnih pokrajinah države pa povprečno 14% in še več. Zadružni kmetijski kredit je kajpada cenejši ter znaša pri nas 7%—8%, izjemo ma 9%, v drugih pokrajinah države pa je povsod višji: na Hrvaškem, v Dalmaciji in Vojvodini mora kmet plačati 14%—16%, v pokrajini Srbije pa celo 20%—24%. V teh krajih je oduševstvo še jako razvito ter dosegajo obresti pri zasebnih oderuhih tudi 120%. Zato ni čuda, da se kmetje iz teh krajev z zupanjem obračajo na Privilegirano agrarno banko, ki daje kredit po 10% do 11%, kar je za naše razmere previsoko. Da je pri nas kmetijski kredit razmeroma tako poceni in najnižji v celi državi, je zasluga naših kmetijskih kre-

ditnih zadrug, ki so slovenskega kmeta rešile iz spon oderuštva. Ker je bančna obrestna mera 3%—5% višja od zadružne, se trgovska in industrijska podjetja vedno bolj pogosto obračajo za kredite na rajfajzenske posojilnice. Treba pa je, kakor je poudarjal ravnatelj dr. Basaj na tej skupščini, trgovske in industrijske kredite našim zadrugam odsvetovati, ker je pri teh posojilih riziko prevelik, nadzorstvo nad dolžnikom pa težko. Isto velja tudi za banke, ki skušajo na vse načine, da dobijo zadružni denar. Marsikatera zadruga nalaga radi pol procenta višje obrestne mere svoj denar pri kakih banki, ne pa pri Zadružni Zvezi, kakor to zahteva zadruga disciplina in solidarnost.

Zadružništvo kot organizacija gospodarske skupnosti.

Bistvena naloga zadružništva je, da organizira kmeta, obrtnika in delavca za gospodarsko skupnost. Le tem potom je mogoče povzdigniti blagostanje malih ljudi: napredek kmetovega in obrtnikovega gospodarstva in povečanje kupne moči delavčevih zaslužkov. Sile in sposobnosti delovnih slojev se morejo z uspehom uveljaviti za gospodarski napredek samo takrat, ako so organizirane. V kreditnih zadrugah Zadružne zveze je bilo koncem l. 1928 včlanjenih 85.600 posestnikov, v nekreditnih pa 48.000 kmetov, obrtnikov in delavcev. Danes je v Zadružni zvezi, v njenih kreditnih in nekreditnih zadrugah, organiziranih okoli 140.000 ljudskih gospodarskih organizmov. — Zadružna zveza vrši ne samo organizacijo, marveč tudi vzgojo za gospodarsko skupnost. Zadruga je najboljša gospodarska šola, v kateri se člani veliko učijo ter pridobijo za svoje zasebno gospodarstvo. V tej šoli se izobrazujejo mladeniči in možje za delo za skupnost, za javno delo, zlasti za delo v samoupravah. Da je v Sloveniji toliko smisla za samoupravno gospodarstvo in samoupravno življenje, je v veliki meri zasluga našega zadružništva in njegove vzgojne in izobraževalne naloge. Smisel in delo za gospodarsko skupnost se tudi vidi iz tega, da se naše zadružništvo trudi za ustvarjanje narodnega kapitala z ljudsko varčnostjo. Sedaj je pri kreditnih članicah Zadružne zveze zbrana že ena milijarda dinarjev ljudskih prihrankov. To je

velikega pomena. Razvijajoče se narodno gospodarstvo zahteva vedno več kapitala. V naši zemlji je veliko tujih podjetij, po katerih tuji kapital izkorišča našo zemljo, njene naravne zaklade in našo ljudsko delovno silo. Danes so največja podjetja v tujih rokah ter izplačujejo tujemu gospodarju milijonske dividende. Temu je krivo pomanjkanje našega narodnega kapitala. Ta kapital pa se bo množil z ljudsko varčnostjo in skromnostjo v zasebni potrošnji.

Zadružna organizacija obenem kmetijska strokovna organizacija.

O tej stvari je načelnik Zadružne zveze minister za gozdove in rudnike dr. Korošec, ki je skupščini predsedoval, rekel med drugim to-le: »Ker danes kmetijstvo nima svojih zastopnikov, zastopa kmetijske interese naše zadružništvo, kar se vidi tudi v tem, da skuša vplivati v agrarnem smislu na trgovinsko in carinsko politiko. Že je marsikaj doseglo v korist kmeta izvršujoč ono, kar bi pripadalo kot naloga kmetijskim zbornicam. Ravno sedaj je prišel zadružni zakon v odločilno stanje, saj je pričakovati v kratkem, da bo predložen zakonodajnemu svetu, in pričakovati je tudi, da bo odgovarjal potrebam zadružništva. Nadalje je potrebno, da se z zakonom uredi razmerje denarnih zavodov med seboj; točno naj se označi delokrog, pa se to mora tudi povsod povdarjati, da ne bo zamenjav, tako za zadruge z neomejeno zavezo, z omejeno zavezo, regulativne hranilnice, banke: prave banke za kratkoročni kredit, trgovinske za finansiranje trgovine in industrijske za industrijo.«

Kar se tiče vprašanja, ali in po kakšnem kurzu se bo stabiliziral dinar, je dr. Korošec izjavil sledeče:

»Glede stabilizacije dinarja se razširjajo vesti, da bo stabiliziran dinar na nižjem tečaju kakor je sedanji (na 8 ali celo 7). To seveda bi prineslo velike izpremembe in je sigurno, kakor zatrjujejo najmerodajnejši faktorji, da se bo izvršila stabilizacija po sedanjem tečaju.« O gospodarskem programu vlade je rekel: »Na izrecno željo Nj. Vel. kralja se bavi vlada z ustvaritvijo velikega načrta za našo gospodarsko politiko, hoteč ji dati izvestno smer, kajti dosedanja politika je bila brez jasne linije. Sedaj pa se morajo določiti smernice za naše gospodarsko življenje, v katerem bo tudi naše zadružništvo lahko napredovalo.«